

► Basutbildning i NORDVÄST – missbruk & beroende

Vägledningsdokument

Vägledningsdokumentet vänder sig till er som lokalt fått uppdraget att planera och genomföra en utbildningsdag. För varje utbildningstillfälle ges förslag på hur en utbildningsdag kan läggas upp utifrån temat för utbildningsdagen.

Betrakta dokumentet som en vägledning om hur dagen kan disponeras. Det ska finnas utrymme för flexibilitet och lokal innovation.

Vidare, referenslitteraturen till utbildningstillfällena är hänvisningar till fördjupning och ingen obligatorisk läsning.

En viktig utgångspunkt är att bemötande, förhållningssätt och samverkan ska löpa som en röd tråd genom utbildningens samtliga delmoment. I slutet av varje utbildningsdag bör ges utrymme till reflektion över den aktuella dagens tema.

Inventera gärna om det finns lokal kompetens som kan komma ifråga inom det tema som er kommun ska ansvara för, alternativt om kompetensen inte finns i er kommun, så kanske den finns i någon annan nordvästkommun.

Använd gärna som stöd och inspirationskälla under planeringen av en utbildningsdag www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/metodguide samt www.kunskapsguiden.se vilka förvaltas och utvecklas av Socialstyrelsen.

Fråga gärna oss på FoU Nordväst

_Anders Arnsvik

_Martin Åberg

fou-nordvast.se

Tema 1

► Klienten – brukarperspektiv & helhetssyn

9 00 – 12 00

Evidensbaserad praktik (EBP) – kort introduktion. Brukaren och professionen som kunskapskälla. Viktigt att i inledningen understryka betydelsen av samverkan både internt inom Individ- och familjeomsorgen men också med externa aktörer som beroendevården, psykiatrin, anhöriga, brukarorganisationer och så vidare.

Förslag på föreläsare: FoU-Nordväst + arbetsgruppen inleder.

Hur kan man använda brukaren som kunskapskälla?

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Hur arbetar man med brukarperspektiv i Er kommun?

Hur kan man använda brukaren som kunskapskälla?

Utvärdering av dagen.

Tema 2

► Orientering i olika utrednings- och bedömningsverktyg.

► Systematisk uppföljning

9 00 – 12 00

Orientering i ASI, ASI UBÅT, AUDIT/DUDIT, nätverkskarta, livslinje, ORS/SRS CAN-skala, FREDA och så vidare. Fördjupning i ASI. Screening av spelproblem.

Hur ställa frågor om alkohol och narkotika utan att kränka?

Förslag: bjud in erfarna socialsekreterare som redogör för de vanligaste utrednings- och bedömningsinstrumenten. MI en samtalsmetod för att samtala med klienten.

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Orientering i systematisk uppföljning. Uppföljning på individnivå/gruppnivå. Genomgång av ASI UBÅT som ett exempel på systematisk uppföljning.

Utvärdering av dagen.

Tema 3

▶ Alkohol och narkotika

9 00 – 12 00

Kunskap om alkohol och narkotika med fokus på medicinska konsekvenser. Beroendelära. Spelmisbruk. Förhållningssätt och bemötande. Betydelsen av samverkan.

Förslag: Inbjud beroendevården som föreläsare (tar arvode) alt. någon från Samverkanskansliet. Finns även filmer på Youtube? Finns även filmat material om beroendelära via KI.

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Sociala konsekvenser av alkohol och narkotikamissbruk. Förhållningssätt och bemötande. Betydelsen av samverkan.

Förslag: En erfaren socialsekreterare alternativt chef föreläser kring detta tema.

Utvärdering av dagen.

Tema 4

▶ Samsjuklighet och samverkan

9 00 – 12 00

Samsjuklighet. Genomgång av psykiatriska och neuropsykiatriska sjukdomstillstånd. Konsekvenser för den enskilde och anhöriga. Förhållningssätt och bemötande. Betydelsen av samverkan.

Förslag: bjud in någon från den lokala psykiatrin alternativt beroendevården (tar arvode) eller från landstinget. Filmer finns på Youtube? Finns material att hämta på KI. Case-Management team.

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Samordnad Individuell Plan (SIP). Hur används SIP i praktiken? Utvärdering av dagen.

Tema 5

► Missbruksbehandling

- Nationella riktlinjer
- Behandling/andra vägar till drogfrihet/nykterhet

9 00 – 12 00

Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården. Behandlingsforskning/effektstudier, självläkning. Metadon/Subutex-behandling. Andra vägar till drogfrihet/nykterhet. Förändringsprocesser. Betydelsen av hjälpande relationer. Självläkning och återhämtning.

Förslag: en chef alternativt socialsekreterare redogör för de Nationella riktlinjerna samt beskriver tillämpningen i praktiken. Kontakta gärna FoU!

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Beskrivning av hur missbruksvården är organiserad. Likheter/skillnader mellan kommunerna. Utvärdering av dagen.

Tema 6

► Nätverksarbete och anhörigstöd

9 00 – 12 00

En socialsekreterare med erfarenhet av anhörigarbete alternativt den funktion som arbetar med anhörigstöd föreslås ansvara för och inleder denna programpunkt.

Frågor som kommer att tas upp under dagen är varför det är viktigt att även involvera anhöriga? På vilket sätt kan anhöriga och övriga nätverket vara till hjälp? Barnperspektiv?

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Hur arbetar man lokalt med anhörigstöd?

Anhörigstöd enskilt alternativt samt gruppverksamhet för anhöriga.

Utvärdering av dagen.

Tema 7

► Särskilt utsatta grupper – enligt Socialstyrelsens definition.

Unga vuxna, äldre och missbruk, kvinnor och missbruk, hemlöshet och kriminalitet

9 00 – 12 00

Varför anses de vara särskilt utsatta? Hur arbetar ni med dem?

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Utvärdering av dagen.

Tema 8

► Brukarinflytande

9 00 – 12 00

Brukarinflytande – vad är det och varför behövs det? Vad är brukarinflytande vid myndighetsutövning? Är det möjligt? Hur yttrar sig brukarinflytande och delaktighet vid valet av stödform?

Exempel på olika inflytandeformer och hur det kan komma till uttryck. Förslag att Bisam (kan finnas lokalt, i annat fall bjud in från annan kommun) ansvarar för denna programpunkt.

Varje kommun redogör för vilka inflytandeformer som finns i den egna kommunen.

Förslagsvis en chef, socialsekreterare alternativt en Bisam engageras under det här utbildningspasset.

Lunch på egen hand

13 00 – 16 00

Inflytanderåd och brukarföreningar. Vilken roll och betydelse har dessa för brukaren och för den kommunala missbruksvården?

Brukarrevision – vad är det? Brukarrådet i x-kommun.

Utvärdering av dagen.

Utdelning av kursintyg.

Litteraturlista (preliminär)

Tema 1 – Klienten & EBP

- Kristiansen, A. (2009). *Ett brukarperspektiv på dagens missbruksvård*. Socialtjänstforum – ett möte mellan forskning och socialtjänst. (Konferenssammanställning). s. 59-65.
- Danermark, B. (2003). *Samverkan – himmel eller helvete? En bok om den svåra konsten att samverka*. Förlagshuset Gothia.
- [Om EBP på kunskapsguiden.se](http://www.kunskapsguiden.se)

Tema 2 – Lagstiftning, Utredningsinstrument, Systematisk uppföljning

- [Systematisk uppföljning - beskrivning och exempel. Socialstyrelsen, \(2014\).](#)
- Domar (JP Socialnet)

Tema 3 – Alkohol och narkotika

- [Falcke, C.\(2009\). Beroendeutveckling – ett komplext förhållande mellan psykologiska, sociala och biologiska faktorer. s. 35-38.](#)
- Johnson, B. Richert, T. Svensson, B. (2017). Alkohol- och narkotikaproblem. Studentlitteratur.

Tema 4 – Samsjuklighet och samverkan

- Borg, S. Wirbing, P. (2011). Integrerad behandling vid dubbeldiagnoser. Studentlitteratur.

Tema 5 – Missbruksbehandling: Nationella riktlinjer & andra vägar till drogfrihet/nykterhet

- Blomqvist, J. (2001). *Att lägga sitt missbruk bakom sig – om "spontanläkning" och betydelsen av behandling*. Källa: Nordisk Alkohol & Narkotikatidskrift vol 18. 2001.
- Denhov, A. (2007). Hjälpande relationer.
- [Nationella riktlinjer för missbruks och beroendevård. Socialstyrelsen. \(2015\).](#)
- [Skogens, L & von Greiff, N. \(2012\). Förändringsprocesser i samband med missbruksbehandling – vilka faktorer beskriver klienter som viktiga för att initiera och bibehålla positiva förändringar. \(Artikel 15 sidor\).](#)

Tema 6 – Nätverksarbete och anhörigstöd

- [Skárnér, A. \(2009\). Skilda världar. \(s. 66-71\).](#)

Tema 7 – Särskilt utsatta grupper

- [Nellvik, H, Piuva, K. \(2014\). En ny grupp missbrukare eller en ny fråga för äldreomsorgen. En rapport om organiseringen av insatser till äldre med missbruk/samsjuklighet i Ekerö och Sundbyberg. Forskningsrapport 2014:2. FoU-Nordväst.](#)

Tema 8 – Brukarinflytande

- [Att ge ordet och lämna plats – vägledning om brukarinflytande inom socialtjänst, psykiatri och missbruks- och beroendevård. Socialstyrelsen 2013.](#)

<https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/missbrukochberoende/brukarmedverkan/brukarrevision.4547.html>

